

เมืองอัจฉริยะ (Smart City) คืออะไร ?

เมืองอัจฉริยะหรือ Smart City เป็นคำที่หลายคนคงเริ่มคุ้นหูและได้ยินบ่อยครั้งในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมถูกพัฒนาอย่างรวดเร็ว แต่ไม่มีคำนิยามใดนิยามหนึ่งที่สามารถให้คำจำกัดความเมืองอัจฉริยะได้ครอบคลุมกับทุกเมืองและทุกประเทศ เพราะแต่ละเมืองมีลักษณะเฉพาะ และระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม คำนิยามต่าง ๆ เหล่านี้มีความคล้ายคลึงกันตรงหลักการ คือ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาเมืองอย่างรอบด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของเมืองและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

เครือข่ายเมืองอัจฉริยะอาเซียน

ปัจจุบัน การพัฒนาเมืองอัจฉริยะได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในหลายประเทศและหลายภูมิภาคอาเซียนเองตระหนักถึงความสำคัญของเมืองอัจฉริยะ โดยเฉพาะประชากรของอาเซียนกว่า 90 ล้านคน ส่วนใหญ่จะกลายเป็นคนเมืองภายในปี พ.ศ. 2573 และต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ จากการเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองทั้งในแง่ความแออัด การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ อาเซียนจึงริเริ่มเครือข่ายเมืองอัจฉริยะอาเซียนหรือ ASEAN Smart Cities Network (ASCN) ขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นข้อริเริ่มของสิงคโปร์ในช่วงที่เป็นประธานอาเซียน เพื่อเป็นเวทีพหุภาคีความร่วมมือระหว่างเมืองต่าง ๆ ในอาเซียน เพื่อกระตุ้นให้เกิดโครงการนำลงทุน (bankable projects) กับภาคเอกชน และความร่วมมืออย่างเป็นทางการกับภาคีภายนอกอาเซียน

การพัฒนาเมืองอัจฉริยะของอาเซียนมีปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อน (enabler) 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) เทคโนโลยีและองค์ความรู้ และ (2) ทุนส่วนและเงินทุนเพื่อการพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามกรอบการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของอาเซียนหรือ ASEAN Smart Cities Framework (ASCF) ที่ผู้นำอาเซียนให้การรับรองในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 33 ที่ประเทศสิงคโปร์ การมีเวทีให้เมืองต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันนั้น นอกจากจะเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ตามบริบทท้องถิ่นที่แตกต่างกันของแต่ละเมืองแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีภายนอกอาเซียนให้เข้ามาแข่งขัน ประสพการณ์และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การพัฒนาเมืองอัจฉริยะในอาเซียนเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ในช่วงที่ประเทศไทยเป็นประธานอาเซียนปี พ.ศ. 2562 ไทยได้ทำหน้าที่เป็นประธาน ASCN ต่อจากสิงคโปร์ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของเอกสารแนวความคิด (Concept Note) การจัดตั้ง ASCN โดยประเทศไทยมีบทบาทสำคัญที่ช่วยผลักดันให้เกิดความร่วมมืออย่างเป็นทางการกับภาคีภายนอกอาเซียน (external partners) โดยเฉพาะกลุ่มประเทศสมาชิก G20 ซึ่งเป็นไปตามคำกล่าวเชิญของนายกรัฐมนตรีในช่วงการประชุมผู้นำ G20 ณ นครโอซากา โดยมีสมาชิก G20 จำนวน 4 ประเทศที่เข้าร่วมประชุมหารือกับ ASCN เป็นครั้งแรก ได้แก่ (1) สหรัฐฯ (2) จีน (3) ญี่ปุ่น และ (4) สาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งถือเป็นความสำเร็จและพัฒนาการที่สำคัญ และสืบเนื่องจากความสำเร็จในครั้งนี้อย่างเป็นรูปธรรมในฐานประธาน ASCN ในปีนี้จึงได้เชิญภาคีภายนอกอาเซียน ได้แก่ (1) สหรัฐฯ (2) รัสเซีย (3) ญี่ปุ่น (4) สาธารณรัฐเกาหลี (5) นอร์เวย์ และ (6) องค์กร World Smart Sustainable Cities Organisation (WeGO) เข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับอาเซียนด้วย

ผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับ

ปัจจุบัน เครือข่ายเมืองอัจฉริยะอาเซียนประกอบไปด้วยเมืองนำร่อง จำนวน 26 เมือง โดยประเทศไทยมีเมืองที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกแล้ว จำนวน 3 เมือง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี และภูเก็ต ซึ่งเป็นไปตามมติที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยการคัดเลือก

เมืองทั้ง 3 นั้น ได้คำนึงถึงความน่าสนใจของพื้นที่และโครงการที่ดำเนินการอยู่ เช่น กรุงเทพฯ มีโครงการเครือข่ายระบบคมนาคมอัจฉริยะบางซื่อ และชลบุรีมีโครงการพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร และภูเก็ตมีโครงการการท่องเที่ยวอัจฉริยะ

จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในเครือข่ายฯ ส่งผลให้จังหวัดทั้งสามของไทยได้ขยายการดำเนินโครงการอื่น ๆ เพิ่มขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากภาคีภายนอกทั้งในแง่ข้อมูล เช่น การจัดทำแผนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะในจังหวัดภูเก็ต โดยบริษัท Huawei รวมทั้งได้รับเงินทุน เช่น ออสเตรเลียได้จัดตั้งกองทุน ASEAN-Australia Smart Cities Trust Fund เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะในอาเซียน โดยมอบหมายให้ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) เป็นผู้บริหารจัดการ อีกทั้งเกิดการจับคู่กับเมืองต่าง ๆ นอกอาเซียน เช่น มีการจับคู่ระหว่างจังหวัดภูเก็ตกับเมือง Wilwaukee และเมือง Las Vegas ในสหรัฐฯ เพื่อร่วมมือกันดำเนินโครงการบริหารจัดการน้ำ และการพัฒนาระบบขนส่งอัจฉริยะ ตามลำดับ ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานในระดับท้องถิ่นของทั้งสองประเทศด้วย

แลไปข้างหน้า

ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ประเทศสมาชิกอาเซียนต่างให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ตามข้อมูลการศึกษาของ The Economist Intelligence Unit ระบุว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคจะขับเคลื่อนโดยเมืองหลัก 50 เมืองในอาเซียนที่มีประชากรมากกว่า 500,000 คน ซึ่งเมืองเหล่านี้จะยังคงมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของอาเซียนอยู่ต่อไป ในขณะเดียวกัน สังคมจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ Touchless Society มากขึ้น เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค การออกแบบด้านสถาปัตยกรรมที่คำนึงถึงความปลอดภัยและสุขภาพของประชาชน ตลอดจนการใช้ระบบอัตโนมัติ (Automation) เพื่อลดการสัมผัส จะเป็นวิถีชีวิตใหม่ของประชาชนอาเซียน ดังนั้น การพัฒนาเมืองอัจฉริยะจะยิ่งทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นภายหลังโควิด - 19 ทั้งนี้ เมืองอัจฉริยะทั้งสามของไทยจะเป็นเมืองต้นแบบเพื่อนำความรู้ ประสบการณ์ และความสำเร็จที่ได้รับไปต่อยอดในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะอื่น ๆ ของไทยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ที่มา:

<https://asean.org/storage/2019/02/ASCN-Concept-Note.pdf>

<https://asean.org/asean/asean-smart-cities-network/>

<https://asean.org/storage/2019/02/ASCN-Consolidated-SCAPs.pdf>

<https://smartcitythailand.or.th/web?ascn>

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20180523100916.pdf

<https://thaipublica.org/2020/03/smart-city/>

* * * * *

กองสังคมและวัฒนธรรม

กรมอาเซียน

11 สิงหาคม 2563